

न्याय सेवा आयोग ऐन, २०४८

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

२०४८।७।२८

संशोधन

गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६

२०६६।१०।७

२०४८ सालको ऐन नं. २६

न्याय सेवा आयोगको अधिकार, कर्तव्य र कार्यविधिको व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : न्याय सेवा आयोगको अधिकार, कर्तव्य र कार्यविधिको व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको बीसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएकोछ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ**: (१) यस ऐनको नाम “न्याय सेवा आयोग ऐन, २०४८” रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

॥ (क) “आयोग” भन्नाले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ११४ बमोजिमको न्याय सेवा आयोग सम्झनु पर्छ ।

(ख) “अध्यक्ष” भन्नाले आयोगको अध्यक्ष सम्झनु पर्छ ।

(ग) “सदस्य ” भन्नाले आयोगको सदस्य सम्झनु पर्छ ।

(घ) “सचिव” भन्नाले आयोगको सचिव सम्झनु पर्छ ।

(ङ) “सेवा” भन्नाले प्रचलित कानूनबमोजिम नेपाल सरकारले गठन गरेको नेपाल न्याय सेवा सम्झनु पर्छ ।

॥ यो ऐन संवत् २०६५ साल जेठ १५ गतेदेखि लागू भएका प्रशस्ती र अधिराज्य शब्द भित्रिएको ।

॥ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

३. **आयोगको सिफारिश गर्ने** : आयोगले सेवाका राजपत्रांकित अधिकृतहरूको नियुक्ति सरुवा वा बढुवाको सिफारिस गर्दा वा त्यस्ता अधिकृतहरूलाई विभागीय सजाय गर्न सिफारिश गर्दा सेवा सम्बन्धी प्रचलित कानूनको अधिनमा रही गर्नेछ । सेवा सम्बन्धी प्रचलित कानूनको कुनै व्यवस्था अस्पष्ट भई द्विविधा भएमा वा कुनै विषयको सम्बन्धमा कानूनमा व्यवस्था नभएको देखिएमा आयोगले ^{११}नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ र प्रचलित कानूनको प्रतिकूल नहुने गरी उपयुक्त व्याख्या गरी सिफारिस गर्न सक्नेछ ।
४. **विभागीय कारवाहीको सम्बन्धमा आयोगको परामर्श लिंदाको कार्यविधि** : (१) सेवाको राजपत्रांकित पदमा बहाल रहेको कुनै कर्मचारीलाई विभागीय सजाय गर्ने सम्बन्धमा आयोगको सिफारिशको निमित्त लेखी पठाउँदा के कस्तो कसूर गरे वापत त्यस्तो विभागीय सजाय गर्न लागिएको हो सो सम्बन्धी सबै कागजात र सम्बन्धित कर्मचारीको तर्फबाट कुनै स्पष्टीकरण पेश गरिएको भए सो समेत आयोगमा पठाउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त हुन आएको कागजातको अतिरिक्त सो कर्मचारी सम्बन्धी अन्य कुनै विवरणको आवश्यकता परेमा आयोगले सम्बन्धित कर्मचारीसँग माग गर्न सक्नेछ र त्यसरी आयोगबाट माग भएको विवरण उपलब्ध गराउनु सो अधिकारीको कर्तव्य हुनेछ ।
५. **आयोगले कर्मचारीसित सोधपुछ गर्न सक्ने** : (१) दफा ४ बमोजिम प्राप्त भएका कागजातबाट मात्र विषय वस्तुको यथार्थ जानकारी प्राप्त हुन नसक्ने देखिएमा आयोगले सम्बन्धित कर्मचारीलाई आफू समक्ष उपस्थित गराई आवश्यक सोधपुछ गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम सोधपुछ गरिएको कर्मचारीले लिखित स्पष्टीकरण पेश गर्नको निमित्त समय मागेमा मुनासिब माफिकको समय दिनु पर्नेछ ।
६. **आयोगले परामर्श दिन सक्ने** : सेवा सम्बन्धी अन्य कुनै कुरामा नेपाल सरकार वा कुनै संवैधानिक निकायले परामर्श मागेमा आयोगले परामर्श दिन सक्नेछ ।
७. **आयोगले पाठ्यक्रम निर्धारण गरी परीक्षा सञ्चालन गर्ने** : (१) सेवा सम्बन्धी कानूनबमोजिम बढुवा परीक्षाको निमित्त आवश्यक पठ्यक्रम आयोगले निर्धारण गरे बमोजिमको हुनेछ ।

^{११} गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

(२) बहुवा परीक्षाको सञ्चालन आयोगले गर्ने गराउनेछ ।

८. **आयोगको बैठक सम्बन्धी कार्याविधि** : (१) आयोगको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको मिति र समयमा बस्नेछ ।

(२) सचिवले आयोगको बैठकमा छलफल हुने विषयसूची तयार गरी बैठक बस्ने मिति, समय, विषयसूची तथा तत्सम्बन्धी विवरण सहितको सूचना कम्तिमा अठ्चालीस घण्टा अगाडि सबै सदस्यहरूले पाउने गरी पठाउनेछ ।

(३) बैठकमा उपस्थित अध्यक्ष र सदस्यहरूको सहमतिले कुनै सदस्यले उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको विषयसूचीमा नपरेको कुनै विषय बैठकमा मौखिक प्रस्ताव राख्न र त्यस्तो प्रस्ताव उपर छलफल गरी आयोगले निर्णय गर्न सक्नेछ ।

(४) अध्यक्ष लगायत अरु दुईजना सदस्यहरू उपस्थित भएमा आयोगको बैठकको निमित्त गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

(५) आयोगको बैठकमा विचाराधीन प्रत्येक विषयमा बहुमतको आधारमा निर्णय लिइनेछ ।

तर मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

(६) आयोगको बैठकमा भएको निर्णयको अभिलेख सचिवले तयार गरी अध्यक्ष तथा सदस्यहरूको सही गराई राख्नेछ ।

(७) आयोगको निर्णय सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

९. **सल्लाह र सुझाव लिन सक्ने** : बैठकमा छलफल हुने विषयको सम्बन्धमा आयोगले आवश्यकता अनुसार न्याय सेवाका राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीका अधिकृत तथा सम्बन्धित विशेषज्ञको सल्लाह र सुझाव लिन सक्नेछ ।

१०. **आयोगको सचिव** : (१) न्याय परिषद्को सचिव अयोगको पदेन सचिव हुनेछ ।

(२) सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार आयोगले निर्दिष्ट गरे बमोजिम हुनेछ ।

* गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा संशोधित ।

११. नेपाल सरकारसँग सम्पर्क : आयोगले नेपाल सरकार समक्ष सिफारिश पेश गर्दा वा अरू कुनै कामको सम्बन्धमा नेपाल सरकारसँग सम्पर्क राख्दा कानून तथा न्याय मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ ।
१२. नियम बनाउने अधिकार : यो ऐन कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आयोगको सल्लाह लिई नियम बनाउन सक्नेछ ।
१३. खारेजी : न्याय सेवा आयोग ऐन, २०२१ खारेज गरिएकोछ ।

नेपाल कानून आयोग